

GRAŽINA BAIKŠTYTĖ

Gyvenimas kaip teatras

GRAŽINA BAIKŠTYTĖ

Gyvenimas kaip teatras

VILNIUS, 2016

UDK 792.2.071(474.5)(092)
Ba-144

Fotografijos ©

Budzeikaitė, Ieva 168 p.

Cikanavičius, Rolandas 262 p.

Masys, Liudas 52, 74, 86 p.

Matvejevas, Dmitrijus 8, 31, 33, 82, 97, 105, 116, 137, 140, 142, 174, 186, 204, 236, 244, 250, 255, 261, 282 p.

Mėčius, Arūnas 193 p.

Rakauskas, Romualdas 89 p.

Sereikaitė, Kristina 264, 278 p.

Skudžinskas, Gytis 36 p.

Vaišvilaitė-Skirutienė, Viktorija 178 p.

Vasiliauskas, Adas 22, 40, 62, 90, 108, 122, 134, 146, 162, 196, 208, 226, 228, 240, 252, 266, 288, 304 p.

Zavadskis, Audrius 55, 78, 94, 273 p.

Kitos fotografijos – iš asmeninių pašnekovų archyvų

Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejus 110, 113, 126, 247 p.

© Gražina Baikštytė, 2016

Viršelio fotografija © Viktorija Vaišvilaitė-Skirutienė, 2014

Meninis apipavidalinimas © Ernestas Vinickas, 2016

Leidykla © VAGA, 2016

ISBN 978-5-415-02422-3

Turinys

9	Regimantas Adomaitis
23	Vytautas Anužis
41	Gražina Balandytė
53	Donatas Banionis
63	Monika Bičiūnaitė
75	Juozas Budraitis
91	Eglė Gabrėnaitė
109	Gediminas Girdvainis
123	Rimgaudas Karvelis
135	Dainius Kazlauskas
147	Vaiva Mainelytė
163	Darius Meškauskas
179	Vytautas Paukštė
197	Vidas Petkevičius
209	Romualdas Ramanauskas
229	Vytautas Rumšas
241	Arūnas Sakalauskas
253	Rasa Samuolytė
267	Kostas Smoriginas
289	Gediminas Storpirstis
307	Vytautas Tomkus

Ižanga

Sumanymas rašyti pokalbių knygą su žymiausiais Lietuvos teatro aktoriais gimė labai natūraliai. Knygos *Rimo Tumino sodas* sėkmė – nuoširdūs ir atviri pokalbiai su herojumi, jo bendražygiais ir artimais žmonėmis – paskatino ir toliau eiti šiuo, patikrintu, keliu.

Antrasis motyvas tas, kad Lietuvos teatro režisierių vardai jau seniai tapo kokybės ženklu visame pasaulyje, tačiau teatro ir kino aktoriai, ypač vyresniosios kartos – tikrosios legendos ir pasididžiavimas, – kiek primiršti... Kodėl mūsų grandai palyginti taip anksti *nueina* ne tik nuo scenos, bet ir apskritai dingsta iš kultūrinio ir visuomeninio gyvenimo akiračio? Jaučiasi nebereikalingi, tad užsidaro tarp keturių savo namų sienų? O galbūt, sulaukę tam tikro amžiaus, yra tiesiog *nurašomi*? Žinant mūsų valstybės vyriausybinių institucijų požiūrį į meną ir menininkus... Štai Rimo Tumino vadovaujamame Maskvos J. Vachtangovo valstybiniam akademiniame teatre aktoriai, perkopę devyniasdešimtmetį, dar vaidina spektakliuose, yra gerbiami, o jų grimo kambariai priklauso jiems tol, kol jie gyvi.

Norėjosi bent kiek pakylėti mūsų didžiųjų, ypač vyresniosios kartos, teatro aktorių dvasią, pasakyti jiems, kokie jie brangūs ir iki šiol laukiami scenoje ir kino ekranuose. Pagaliau buvo svarbu įamžinti jų prisiminimus, kurie jaunajai, o ir viduriniajai, aktorių kartai, su kuriais taip pat radau kalbos, taps kelrode žvaigžde.

Ir galiausiai aktorius, kaip jokios kitos profesijos atstovas, kuo daugiau turi darbo, tuo yra laimingesnis. Tad džiugu, kad ir pas mus tokių laimingųjų dar yra. Džiugu, kad mano jaunystės draugus bėgantys metai kartu su žavia žilstelėjusia sruoga apdovanojo ir gyvenimiška patirtimi

bei išmintimi, kuo jie sutiko pasidalyti su manimi ir skaitytojais. Nebuvo sunku susitarti dėl susitikimų. Juk skambindavau savo kolegoms, kuriuos seniai pažįstu, tad pokalbių knyga – puikus pretekstas po daugel metų vėl pasimatyti, pasišnekučiuoti. Kitaip kažin, ar būtume vieni kitiems kada paskambinę...

Man artimas pokalbių žanras. Patinka be įtampos ir skubos su žmogumi nuoširdžiai pasišnekučiuoti susėdus kokioje jaukioje kavinėje ar jam įprastoje namų aplinkoje. Be galo gerbiu kiekvieną savo pašnekovą – neprovokuoju ir neieškau pikantiškų jo gyvenimo detalių. Juk yra tiek daug įdomių temų pokalbiams! Rengdama knygą, bendraudama su pašnekovais ir pati sužinojau tai, ko nežinojusi. Pasirodo, kad ir kaip aktoriai mylėtų teatrą, tačiau daugumai jų gyvenimas yra svarbesnis už teatrą. Gyvenimo kasdienybės scenoje jie patiria rašytojo plunksnos vertų dramų, tragedijų ir komedijų, kurios dažnai yra įdomesnės už vaidinimus teatro scenoje.

Jaučiuosi atlikusi kilnią misiją. Vyresniosios kartos aktoriams tie mūsų pašnekesiai kartais būdavo lyg terapija – proga išsakyti susikauptusias nuoskaudas dėl menininkų padėties ar tiesiog pasikalbėti. Esu dėkinga kolegoms aktoriams už pasitikėjimą, leidusiems atverti ne tik savo namų duris, bet ir širdis, o kartais ir slapčiausias sielos kerteles...

Džiaugiuosi, kad pavyko aplankyti, nors jau sergantį, bet dar gan žvalų Donatą Banionį. Dabar tai jau istorija. O tą žadėtąjį pavasarį susitikti su Antanu Šurna taip ir nespėjau. Ir kiek dar liko tų, kuriuos norėta ir nespėta pakalbinti!.. Nepykite, brangieji. Juk žinote, kaip jus myliu.

Tokia tad toji Lietuvos didžiųjų teatro aktorių atsivėrimų knyga. Tikiu, kad ji atras savo skaitytoją net ir šiais pragmatiškaisiais laikais. Šiuolaikinis pasaulis dar neišrado nieko kito, kas galėtų pakeisti nuoširdumą...

Regimantas Adomaitis

Iš tragiškiausių situacijų išeiti su šypsena

Teatro ir kino legenda Regimantas Adomaitis, kalbėdamas apie menininkų padėtį Lietuvoje, apgailestauja, kad „mes esame mažiukai ir mūsų problemos mažiukės“. Tačiau galima įžvelgti ir pranašumą: gyvendami „pusbrolių šalyje“ vieni kitus pažįstame, geriau ar prasčiau. Man taip pat su Regimantu tekdavo susidurti kino renginiuose ir čia, Lietuvoje, ir kur nors toliau, pavyzdžiui, NSV ir Baltijos šalių festivalyje „Kinošokas“ 2001-aisiais prie Juodosios jūros, Anapoje.

Galiu tik apgailestauti, kad kurti su R. Adomaičiu proga pasitaikė tik kartą, ir ne kino, o reklamos klipo filmavimo aikštelėje. Vaidinome šeimą, išgyjančią virtuvės baldų komplektą. Filmavo profesionali komanda pagal visus kino kūrimo principus, prigalvojo visokių įdomybių: filmavo iš sraigtasparnio, laistė vandenį iš gaisrinės mašinos, norėdami išgauti ekrane lietaus efektą. Filmuotis buvo įdomu, o ir pats klipas išėjo meniškas. Tačiau tuomet vyravo nuomonė, jog rimtiems aktoriams filmuotis reklamose yra gėda, tad abu su Regimantu, kaip ir Donatas Banionis už lydyto sūrelio reklamą, buvome gėdingai spaudoje pasmerkti. Dabar laikai kiti...

Ramia Žvėryno gatvele šįsyk pas Regimantą einu ne apie reklamą kalbėtis. Einu su nerimu širdy, žinodama apie jo nelaimę – išėjo pats brangiausias jo žmogus. Pasėdėsim, pakalbėsime, prisiminsim – gal palengvės...

Esu absoliučiai kaimo vaikas

Savaitgalį leidai savo sodyboje Molėtų rajone. Ką ten veikei, kai dar tikra žiema už lango?

Sūnus ir marti kiekvieną šeštadienį važiuoja į kaimą, kartais ir mane pasiima. Kadangi man buvo skilęs kojos kaulas, pastaruoju metu važiuodavau retai. Praėjusį šeštadienį visi nuvykome. Marti įjungė savo kompiuterį, pažiūrėjau fantastišką brazilų dainininkę Paulą Fernandes. Nebuvau jos anksčiau girdėjęs. Buvau sužavėtas. Dainuoja Lotynų Amerikos ritmus, sau pritardama klasikine gitara, ir daro tai nepaprastai lengvai, be jokios įtampos – tik akys žiba kaip du angliukai... kažkas nepaprasto! O tie ritmai fantastiški!

Kažkada, kai filmavausi Čilėje, matydavau, kaip gatvės muzikantai groja: prisirišę virvutę nuo kulno prie būgno, būgnas ant nugaros, jo lėkštės virš galvos ir dar gitara. Visi jie ten groja, šoka, dainuoja!

Pats kompiuteriu, kiek žinau, nesinaudoji, tad vaikai sodyboje Tave kultūrina?

Taip. Dažniausiai marti nusiveža kokių nors filmų, tai pasižiūrime. Anksčiau dar ką nors kaime darydavau, o dabar jau nelabai besinori... Ir dar ta koja...

Turbūt ir krosnį reikia kūrenti?

Reikia. Kai šįkart nuvažiavome, viduje buvo tik vos vienas laipsnis šilumos. Sūnus viską ten daro. Iš karto užkūrė židinį, apačioje – katilus, kurie radiatorius šildo, ir po kiek laiko viduje jau pasidarė šilta.

Pamenu prieš keletą metų įvykusių nelaimę – Tavo sodybą nusiaubė gaisras. Ar jau pavyko viską atstatyti?

Tada viskas sudegė. Teko tą nuodėgulį griauti, viską išvalyti ir vėl iš naujo statyti. Radome vietinius meistrus – tris brolius, kurie kerta mišką, džiovina, duodi jiems projektą ir jie surenčia namą. Bet taip gerai surenčia iš rąstų, kad nereikia jų apkalti nei iš lauko, nei iš vidaus. Projektą palikau tą patį, tik šiek tiek pakoregavau. Dabar esu labai patenkintas!

Vasarą nuolat sodyboje gyveni? Kur geriau jautiesi: kaime ar mieste?

Esu absoliučiai kaimo vaikas. Todėl tą sodybą ir įsigijau. Galima sakyti, kad visas vasaras leidžiu sodyboje. Kai vaikai augo, man jų pagailo: mano vaikystė kaime prabėgo, nesvarbu, kad aš Šiauliuose gimęs. Iš ten neatsimenu nieko – visai mažiukas buvau. O paskui per karą gyvenome Panevėžyje. Mano tėvas dažnai keisdavo buvimo vietą, nes dirbo kelių tiesimo inžinieriumi, tiltus statydavo. Tėvas kažkur prie Pasvalio buvo nusipirkęs hektarą žemės, pasistatęs namuką ir, užtvenkęs Mūšą, įrengė

ten vandens malūną. Per karą jis mus ten nuvežė. Namukas dar stovėjo, o malūnas jau apgriuvęs, nebeveikiantis. Ten ir karo pabaigos sulaukėme, ir į mokyklą kaime už trijų keturių kilometrų pradėjau eiti. Batų neturėjau – tai buvo prabangos dalykas. Su naginėmis vaikščiodavau pavasarį ir rudenį per purvą, per balas. O kai sniegas nutirpdavo, basi lakstydavome. Taip kaime ir užsigrūdinau. Visa mano sąmoninga vaikystė prabėgo kaime. Ir dabar mane traukia kaimas. Vis dėlto gamta – ne miestas. Ypač vaikams augti ant akmenų ir asfalto nėra gerai.

Kai ji išėjo, mano gyvenimas baigėsi

Tavo knygoje Mintys scenos parašėse yra septynios siektinos nuostatos. Viena iš jų: „Iš tragiškiausių situacijų išeiti su šypsena.“ Ar pavyko ja vadovautis Tau sunkiu gyvenimo metu?

Nepavyko. Ir nepavyksta iki šiol... Ne tai, kad kasdien prisimenu Eugeniją, bet tiesiog jos išėjimas – tarsi aš pats būčiau išėjęs*. Kai ji išėjo, mano gyvenimas baigėsi. Praradau bet kokią interesą gyventi. Man nebeįdomu...

Bet Tu juk neužsidarei nuo gyvenimo?..

Ne, užsidaryti neužsidariau... Tačiau tas noras, kuris buvo, kuris mane vedė, kuris privertė iš *fizmatų*** pabėgti į Konservatorijos teatro studijas, tas entuziazmas, netgi, drįsčiau pavadinti, ta meilė teatrui staiga, išėjus Eugenijai, nutrūko. Nebenoriu eiti į teatrą, nebenoriu vaidinti... Todėl ir sakau: kai ji išėjo, mano gyvenimas baigėsi.

Bet ar nors kiek pavyko susigyventi su tuo skausmu? Galbūt turi kokių nors būdų jam numalšinti?

Aš su juo nekovoju. Sakai, su skausmu gyventi. Aš to nepavadinčiau skausmu. Tiesiog atsirado tuštuma, kurios nebeturiu kuo užpildyti. Tiksčiau neturiu noro užpildyti. Tuštuma, finalas, pabaiga... Beprasmybė.

Nors seniai žinojau, kad gyvenimas yra beprasmis. Mes tiktai susigalvojame... Gerai, jeigu turi kokią nors mėgstamą veiklą – ji užpildo tavo gyvenimą ir tada negalvoji, kad jis beprasmis.

Kodėl taip kalbi? Juk esi tiek daug prasmingo nuveikęs, tiek puikių vaidmenų suvaidinęs, tris sūnus užauginęs!

* Aktorė Eugenija Bajorytė – Regimanto Adomaičio žmona – mirė 2011 m. liepos 20 d.

** VU Fizikos ir matematikos fakultetas.

SU ŽMONA EUGENIJA IR SŪNUMIS NAMUOSE ŽVĖRYNE, 1990

Taip, bet tai jau praeitas laikas! Viskas buvo. Buvo ir staiga nebeliko...

Dar kažkiek visuomeninės veiklos buvo. Aš niekada į politiką nelindau, maniau, kad ji – ne mano sritis, nėra ko ten kišti savo trigrašį. Tačiau gyvenome tokį gyvenimą, kai ta politika įtraukė, įsupo prieš tavo norą. Buvau Sąjūdžio iniciatyvinėje grupėje, paskui deputatu išrinko, bet visai ne todėl, kad domėjaisi politika. Gyvenimas įtraukė.

Aš tau sakau – jau seniai žinojau, kad gyvenimas beprasmis. Netgi kaip fizikas buvau tai suvokęs ir, galima sakyti, apskaičiavęs. Visi mirštame. Mes išmesti į šį pasaulį trumpai akimirkai ir kiekvienas savaip bandome tą akimirką išnaudoti. Ačiū Dievui, suradau mielą ir artimą širdžiai darbą – aktorystę.

Pripažink, Tau buvo suteiktos visos sąlygos kūrybai. Eugenija tvarkė visą buitį, o Tu galėjai užsiimti tik menu.

Taip, taip! Ji be galo daug man davė ir padėjo.

Eugenija ir pati yra sakiusi, kad ji – Adomaičių šeimos ministrė pirmininkė, vadovaujanti šeimos vyrams. Neįsivaizduoju, kaip Tu dabar tvarkaisi be jos?.. Pavyzdžiui, ar moki gaminti valgių?

Neišmokau. Ir dabar labai gailiuosi, kad iš jos neišmokau. Eugenija gamindavo gerai: būdavome pavalgydinti, sotūs. Ji buvo gana temperameninga moteris – mes charakteriais gerokai skyrėmės. Gal tas mūsų abiejų kitoniškumas ir traukė vieną prie kito.

Taip, ji šeimoje buvo kaip kokia motinėle avilyje.

Simboliška – jūsų su Eugenija jausmai įsižiebė filmuojantis filme „Jausmai“. Meilė trenkė kaip žaibas?*

Na, žaibų gal ir nebuvo, bet iš tikrųjų tada mus patraukė vieną prie kito. Pirmiausia vyko kino bandymai, ir jau ten aš staiga žagtelėjau nuo jos prisilietimo... Buvo filmuojama intymi scena, kai mes vienas kitą liečiame. Man nuo to prisilietimo kažkas pradėjo darytis ir... įsiplieskė!

Tada tikrai jaučiausi laimingas! Nors visko gyvenime buvo... Vienu metu mes netgi vos neišsiskyrėme. Ta gyvenimo kasdienybė, butis įvairiai mus veikia. Be to, visi nesame šventieji. Aš irgi nesu šventasis. Būna visokių netikėtų dalykų... Bet, ačiū Dievui, pergyvenome tą krizę, ar kaip ją vadinti, ir toliau gyvenome. Ir taip kartu išgyvenome 43-ejus metus. Manau, nemažai...

* Rež. Almantas Grikevičius
ir Algirdas Dausa, 1966 m.

Vis vien vyrai yra patinai ir jų žvilgsnį traukia gražios moterys...

Ar dažnai įsimylėdavai savo partneres?

Ne, ne, nepasakyčiau. Prieš tai, kol dar nebuvo kartu, galbūt... Kai dirbau Kauno dramos teatre, buvau Gražiną Balandytę įsimylėjęs ar įsižiūrėjęs, nežinau, kaip čia pavadinti. (Juokiasi.)

Jausmas buvo abipusis?

Ne... Mes buvome scenos partneriai – kartu vaidindavome. Atsimenu, vaidinome „Damą su kamelijomis“*. O Jėzus, siaubas!

Ar Gražina jautė, kad Tu ją įsižiūrėjęs?

Na, aš šito neslėpiau. Man ji labai patiko ir kaip artistė. Be galo žavi. Ir dabar tokia. Aš neslėpiau, o kaip ji į mane žiūrėjo, nežinau... Aš dar žalias, nepatyręs, ką tik atėjęs į teatrą, o Gražina jau žvaigždė!

Tada gyvenau teatre. Ketverius metus pragyvenau teatro grimo kambaryje. Kai išeidavo visi aktoriai, sudedamąją lovėlę išsitiesdavau ir nakvodavau. Paskui man davė kitą, nenaudojamą grimo kambariuką koridoriaus gale.

Teatras buvo mano gyvenimo prasmė

Turbūt nesuklysiu sakydama, kad Tau teatras visada buvo svarbesnis už namus, šeimą, o dabar sakai, kad eini vaidinti be džiaugsmo...

Iš tikrųjų man teatras buvo svarbesnis. Net fanatizmo šiek tiek turėjau. Teatru buvau įtikėjęs, jis buvo mano gyvenimo prasmė. Būtent teatras, ne kinas. Kinas pasipainiojo mano karjeroje gan anksti – tai filmas „Niekas nenorėjo mirti“**.

Nors Tave išgarsino kinas, vis dėlto teatrą myli labiau?

Kinas toks dalykas... Mano širdis vis tiek teatre. Kino aš taip ir neperpratau, nesupratau, kaip ir kada ten gimsta menas. To nežinau iki šios dienos. Kine režisierius yra pagrindinis kūrėjas, jo matymas yra svarbiausia. Ypač kai tekdavo filmuotis pas Vytautą Žalakevičių, tai absoliučiai pasitikėdavom režisieriumi. Todėl, kad jis žino, ko nori, o tu tik bandai bent kiek pataikyti į jo pageidavimo plotmę. Kinas iki šiol man yra paslaptis.

Ką manai apie šiuolaikinį teatrą? Ar jis Tau patinka?

Pavyzdžiui, Rimas Tuminas. Labai gerai, kad parašei knygą apie jį! Ją būtinai reikia išversti ir išleisti Rusijoje, nes ten didesnė dalis interviu su Rimo kolegomis rusais***.

Visiškai nebijau pasakyti: mes turime ne vieną labai gerą teatro režisierių, bet man asmeniškai Rimas yra pats artimiausias. Galbūt pats nesuprantamiausias, bet artimiausias, nes jis negriauna mūsų supratimo, mentaliteto, tos sistemos, pagal kurią dirbome, nors patys nežinojome kas tai. Atseit dirbome pagal Stanislavskį, bet toli gražu taip nebuvo. Galbūt, pačioje pradžioje, vaidinome „tu tam tikrose aplinkybėse“, kol pradėjome suprasti, kad „tu tam tikrose aplinkybėse“ esi labai ribotas. Man atrodo, Michailo Čechovo sistemos pagrindas yra teisingesnis negu Stanislavskio. Jis neliepia įsijausti, išgyventi. Jis siūlo labai elementarų dalyką, kuris, mano požiūriu, yra labai teisingas – aktorius turi papasakoti apie savo personažą, o ne būti juo.

Ar šiulaikinis teatras Tau kuo nors nepriimtinas?

Pavyzdžiui, OKT. Suprantu, koks talentingas yra Oskaras Koršunovas, tačiau jo teatras man svetimas. Bet daug kas ir patinka šiulaikiniame teatre.

Be abejo, man nemažai įtakos turėjo Henrikas Vancevičius. Laikau jį savo mokytoju. Jis statė spektaklius realistinio teatro stilistika ir iš aktorių išgaudavo teisybę, tikrumą. Tas teatras dabar yra suniekintas, Vancevičiaus mūsų kritikai nenori net prisiminti. Teatre viskas stebuklingai greitai sensta, keičiasi.

SU G. BALANDYTE
SPEKTAKLYJE „DAMA SU
KAMELIJOMIS“, 1962

* 1961 m.

** Rež. Vytautas Žalakevičius,
1965 m.

*** Knyga *Rimo Tumino sodas*
2014 m. sausio mėn.
išversta į rusų k.

Ar apskritai menas ir meno žmonės pas mus yra pakankamai vertinami?

Žinoma, ne, Gražina! Todėl kad mes esame mažiukai ir mūsų problemos mažiukės.

Man atrodo, Rimas pasielgė labai gerai, kad išvažiavo. Nežinau, viems laikams ar ne... Ten visai kiti masteliai! Na, kaip vandenyną galima lyginti su kokia bala? Gal kvailokas palyginimas, bet taip yra. Mes varlikės toj kūdroj. Aš irgi linkęs priekaištauti valdžiai, kad mažai domisi, nepakankamai palaiko meną, bet tai mūsų mentaliteto atspindys.

Pats niekada nepasigailėjai, kad pasirinkai ne fiziko, o aktoriaus kelią?

Nieko nesigailiu! Kaip dainuoja Édith Piaf: „Non, je ne regrette rien...“ Aš nieko nesigailiu. Visiškai nesigailiu, nes daug metų gyvenau užsiėmęs veikla, kuri man buvo miela. Ir tam tikrų satisfakcijų pasitaikė – vienas kitas vaidmenėlis geriau ar blogiau pavyko. Ne ištisai. Nereikia norėti, kad ištisai būtum laimingas vaidindamas. Mano natūra yra gana prieštaringa. Jeigu vaidmuo man svetimas, tada nieko gero nesuvaidinu.

Ar nėra skaudu, kad čia, namie, nesi taip vertinamas, kaip kitur?

O man nereikia, kad kas nors mane vertintų. Ypač dabar. Gal karjeros pradžioje buvo labai malonu, kad pažįsta, kažkokius darbus prisimena, autografo prašo... Malonu, savimeilę glosto, bet jau seniai nustoju save pervertinti. Mes visi egoistai, visi ambicingi, visi garbėtroškos – kitaip nebūtume artistai, tačiau nereikia to taip sureikšminti ar susireikšminti. Žmonės dirba įvairiausiose srityse, ir jeigu jiems tai patinka, puiku! O mes, artistai, esame truputį kaip moterys – norime, kad mumis žavėtųsi, mus girtų, norime būti gražūs. Bet ateina laikas, kai imi klibikščiuoti viena koja, nebesei gražus...

Nesu labai bendraujantis

Regimentai, ar turi daug draugų, palaikai su jais ryšį, susitinki?

Ne. Turėjau du artimesnius draugus, su kuriais mes su Eugenija bendraudavome šeimomis, bet vienas jau miręs. Su kitu susitinku, kartais aplankome vienas kitą. Iš teatralų tarpo draugų neturiu. Kadaisė pabendraudavome su Henriku Kurausku – jis čia greta gyveno.

SU D. BANIONIU SVEČIUOSE
PAS G. BALANDYTĘ,
PALANGA, 2008

O kodėl neskambini Juozui Budraičiui? Neseniai jis man sakė, kad tik jis Tau skambina, o Tu jam – niekada.

Tikrai? Skambinau neseniai! Bet šiaip jis beveik teišus – aš labai retai jam paskambinu... Galbūt tai mano kaltė – nesu labai bendraujantis žmogus. Kiek atsimenu, aš toks nuo vaikystės – užsitaręs, vienišius.

Palaikiau gražius santykius su Demokratinio judėjimo steigėju ir pirmininku advokatu Kęstučiu Čilinsku. Nuostabus žmogus buvo – protingas, išmintingas. Jis norėjo, kaip aš sakau, grąžinti sąžinę mūsų Lietuvai, nes mes esame ją praradę, dabar ji neturi jokios vertės. Kaip žmonės elgiasi, kaip mūsų valdžios atstovai elgiasi?! Tik grobia, sukčiauja, o žmonės dėl to vis labiau skursta. Per televiziją buvo paskelbti konkretūs skaičiai, kiek žmonių nebeišgali susimokėti už šildymą. Tai kažkoks *nonsensas* – esant tokiam gyvenimo lygiui, šitokios šildymo kainos! Kur link mes ritamės?..

Mindaugas arčiausiai manęs

Papasakok apie savo sūnus. Kaip Gedimino gyvenimas susiklostė Londone? Jis juk vienintelis iš Tavo sūnų pasirinko aktorystę.

Manau, negalima sakyti, kad jo gyvenimas jau susiklostė, – galbūt dar klostosi. Gediminas baigęs aktorinį, todėl, žinoma, norėtų dirbti pagal profesiją – filmuotis. Kartais gauna pasiūlymų iš Baltarusijos. Jis klaidą padarė, kad nevažiavo į Šiaulius, kai jam siūlė, taip liko be teatro. Mano įsitikinimu, jeigu nori būti aktoriumi, turi dirbti teatre, ir visai nesvarbu kokiame. Kažkada aš, gavęs paskyrimą į Kapsuką, važiavau ten, nes man buvo svarbu tik teatras. Gediminas gyvena Londone, bet nesifilmuoja. Turi puikią merginą – tikrą londonietę anglę, kartu gyvena. Jei jis nesukvailios, viskas jiems bus gerai. Buvo ne kartą atvažiavusi. Mes su ja kalbamės prancūziškai, nes aš angliškai nemoku.

O vyresnysis Vytautas gyvena su savo šeima?

Taip. Jis baigė mokslus Amerikoje, įgijo magistro laipsnį Čikagos universitete. Metus atidirbo Čikagos biržoje, jam gražino už mokslą paimtą kreditą, ir su visa šeimyna grįžo į Lietuvą. Jo žmona ten dirbo Lietuvos konsulate, taip jie ir susipažino.

Turi keturis vaikus, tiesa, du – žmonos iš pirmos santuokos. Gimdyti Rūta važiudavo į Ameriką, tad jų vaikai yra Amerikos piliečiai ir puikiai kalba angliškai. Dabar visi gyvena čia netoliese, Žvėryne, retkarčiais pasimatome.

Taip jau yra, kad su Mindaugu bendraujame daugiausia, jis yra arčiausiai manęs. Su Gediminu retai matomės, Vytautas gyvena su savo šeima, o Mindaugas – su manimi, todėl jis yra arčiausiai manęs visais požiūriais. Labai šaunus, rūpestingas, dėmesingas. Manau, žmona bus laiminga su juo.

Esu idealistas, bet ir realistas

Kas Tau gyvenime yra svarbiausia?

Dabar galiu pasakyti, kad man svarbiausia – Eugenija. Nors kai ji buvo

ŽVAGANTIS SODYBOS
PRIE ALANTOS, 1975

gyva, aš to nevertinau... Kai žmogus yra šalia, ant jo gali ir balsą pakelti, ir pretenzijų pareikšti. Kai netenki, supranti... Ir aš dabar suprantu, kad ji man buvo brangiausia.

Vaikai, be abejo. Bet jie *apsipūkuoja* ir pradeda gyventi savo gyvenimą. Vaikai nėra ta vertybė, kuri būtų pati pačiausia. O Eugenija man buvo iš tikrųjų... Nes kitaip nebūtų taip atsitikę, kad vieną dieną, kai jos netekau, man gyvenimas neteko visų spalvų.

Supratai, kad visgi ne teatras Tau gyvenime buvo svarbiausias...

Vadinasi, ne teatras, nors tada maniau, kad man teatras gyvenime svarbiausias.

Ko dar tikiesi iš gyvenimo?

Nieko. Visiškai nieko. Gyvenu šia diena. Galvoju, ką čia pagaminti Mindaugui, kai grįš iš darbo. Duok Dieve, kad kas nors valgomo išeitų. (*Juokiasi.*) Mano rūpestis dabar yra Mindaugas.

O daugiau, Gražina, nieko... Ko aš galiu tikėtis? Mano gyvenimas jau tarsis nugyventas. Ką padariau – padariau, ko nepadariau – nepadariau; viskas praeityje, o iš šios dienos aš nieko nelaukiu, nieko nesitikiu.

Suprantu, mano amžius nebe tas, kad galėčiau norėti suvaidinti kokį nors vaidmenį, kuriuo nustebinčiau. Nors kažkas dar viduje krebžda, norėtųsi dar ką nors suvaidinti. Bet suprantu, jog tai nebus kažkas *tokio*, o ir energija jau nebe ta... Pasenau. Suprantu tai.

Nereikia taip savęs „užprogramuoti“, Regimantai! Toks būtų mano palinkėjimas Tau.

Labai ačiū, Gražina! Nors iš esmės esu idealistas, bet ir realistas taip pat. Žiūriu labai realiai ir į save, ir į pasaulį, ir į Lietuvą. Esame nykstanti tauta.

VILNIUS, 2013 METŲ BALANDIS

**Regimanto Adomaičio „Septynios siektinos nuostatos“
iš knygos *Mintys scenos paraštėse***

Išmokti gyvenime džiaugtis kiekviena smulkmena.

Nepraeiti abejingai pro įvykius.

Visada atvirai pareikšti savo poziciją, o ne pasilikti ją sau.

Nevaizduoti protingesnio ir sąmojingesnio, negu esi.

Iš tragiškiausių situacijų išeiti su šypsena.

Būti užimtam ne savimi, o kitais.

Niekuomet nesakyti už akių to, ko negali pasakyti į akis.

Vytautas Anužis

Ta ikona manyje išliks visam gyvenimui...

Panevėžietis, aktorius Vytautas Anužis, nors apie penkerius metus gyvena ir dirba Vilniuje, iki šiol vadovaujasi Panevėžio Juozo Miltinio dramos teatro postulatais, todėl nenuostabu, kad didžioji dalis mūsų pokalbio kryo į tuos auksinius Miltinio teatro laikus: „Miltinis man kaip lakmusas, kaip švyturys“, – prisipažįsta aktorius.

Stebiuosi, kad nesusitikome Maskvoje, kai sovietiniais laikais šiame megapolyje tuo pačiu metu, bet skirtingose mokymo įstaigose, siekėme aktorinio meistriškumo aukštumų: Vytautas Anužis – B. Ščiukino aukštojoje teatro mokykloje, aš – VGIK'e (Visasąjunginiame valstybiniame kinematografijos institute). Paprastai mes, lietuviai, veikiami tėvynės ilgesio, bendraudavome su ten pat gyvenančiais tautiečiais, bet lietuvaičio iš Panevėžio tuomet nesutikau.

Likimas su Anužiu (kažkodėl norisi vadinti pavarde, nes Vytautų daug, o Anužis – vienintelis) suvedė visai neseniai, kai vaidinome sutuoktinių porą jaunos režisierės Gerdos Krutajos trumpametražiame filme „Tvanas Šančiuose“ 2015-aisiais. Žinojau, kad Anužio žmona – latvė aktorė Velta Žygurė, tad numanydama, kad Anužis moka šią kalbą ir pati ją mokėdama, pirmus nedrąsaus bendravimo ledus pralaužiau, pradėjusi bendrauti latviškai. O jau kiek buvo džiaugsmo! Ir dabar susitikę nepraleidžiame progos pakalbėti latviškai. Turime savo bendravimo kodą...

Visi vaikščiojome kaip Miltinis

Iš Klaipėdos į Vilnių su šeima persikraustei palyginti ne taip seniai. Ar jau prisijaukinai sostinę?

PALANGA, 1968

Net nepajutau to prisijaukinimo momento. Amortizacija praėjo labai lengvai, ir anksčiau kiekvienais metais į Vilnių atvažiuodavau su teatru ar į filmavimus, vaidindavau spektakliuose. Važinėjimai į Vilnių tęsėsi daug metų, tad nejutau to 300 kilometrų atskyrimo. Sėdai ir per tris valandas nuvažiavai.

Nebuvo gaila palikti Klaipėdos?

Gaila. Man ir dabar gaila. Esu labai prierašus. Per tuos penkerius metus, kuriuos esu Vilniuje, dar vis važinėju į Klaipėdą, vaidinu ten trijuose spektakliuose. Neseniai buvau naujo Klaipėdos teatro atidaryme. Ką gali žinoti, gal dar gausiu kokį pasiūlymą šiame teatre.

Kone visi Lietuvos teatrų aktoriai yra baigę Muzikos ir teatro akademiją, o Tu pasirinkai kitokius kelius: mokeisi Juozo Miltinio studijoje ir Maskvos B. Ščiukino aukštojoje teatro mokykloje. Papasakok apie Miltinio studijas.

Tais 1971–1974 metais Panevėžio teatras su savo aktorių plejada buvo zenite: Bronius Babkauskas, Donatas Banionis, Gediminas Karka, Kazys Vitkus, Eugenija Šulgaitė, Steponas Kosmauskas. Visi laukė vieno iš didžiausių Miltinio spektaklių – Augusto Strindbergo „Mirties šokio“*. Pasakui Miltinis gavo TSRS liaudies artisto vardą, buvo planuojamos gastrolės Maskvoje. Tuo metu kaip tik mokiausi studijoje. Mes, *studijokai*, taip pat buvome aktyviai užimti jo spektakliuose, tiesa, tik masinėse scenose. Būdavo, kas nors ir mažą vaidmenėlį gaudavo.

Kaip vykdavo užsiėmimai? Kuo buvo ypatinga Miltinio dėstymo metodika?

Pas Miltinį kurdavome etiudus, bet jis neaiškindavo mums apie aktorinę techniką: nei fakto vertinimo, nei santykio pasikeitimo į partnerį, į veiksmo vietą ar daiktą. Studijos auklėtiniams visų tų terminų, kuriais nusakomi aktoriniai įgūdžiai, nesiūlė sąmoningai suvokti, ir jais, kaip

amato įrankiais, naudotis. Miltinio dėmesys daugiau buvo kreipiamas į temą, kurią plėtojame, – žmogišką ar filosofinę, o koku būdu atlikti tai techniškai, apie tai visiškai nebūdavo kalbama. Scenines užduotis kiekvienas atlikdavo intuityviai – kaip išmanydavo. Miltinis greičiausiai galvojo, kad aktorinė technika gali nuskurdinti žmogiškosios asmenybės vystymąsi, jos augimą. Tokia meistro pozicija buvo sąmoninga. Jis ugdė aktoriaus asmenybę. Miltinis sakydavo, kad aktorius – tai filosofas ir akrobatas. Jo patys žymiausi aktoriai kaip tik ir buvo scenoje įdomiausi dėl žmogiškųjų ir filosofinių paieškų. O mes, *studijokai*, niekaip negalėdavome suprasti Miltinio pastabų tiems didiesiems aktoriams. Juk taip puikiai vaidina! Mums būdavo neįmenama mįslė ir nesuprantama, kaip tokių emocinių, intelektinių aukštumų ir išgyvenimų pasiekia Dalia Melėnaitė, Donatas Banionis, Bronius Babkauskas, ir kodėl Miltinis juos taip nežmoniškai, baisiai *kala*, kodėl juos taip *drožia*, taip rėkia ir bara, kad jie apaugę technika!

O jus, savo auklėtinius, Miltinis taip pat kaldavo ir droždavo?

Ne. Mums jis buvo labai švelnus ir geras. Neatsimenu, kad būtų ant mūsų šaukęs. Vis tiek Miltinio labai bijojome, bet jis turbūt jautė tą mūsų baimę ir suprato, kad ji gali būti trukdis.

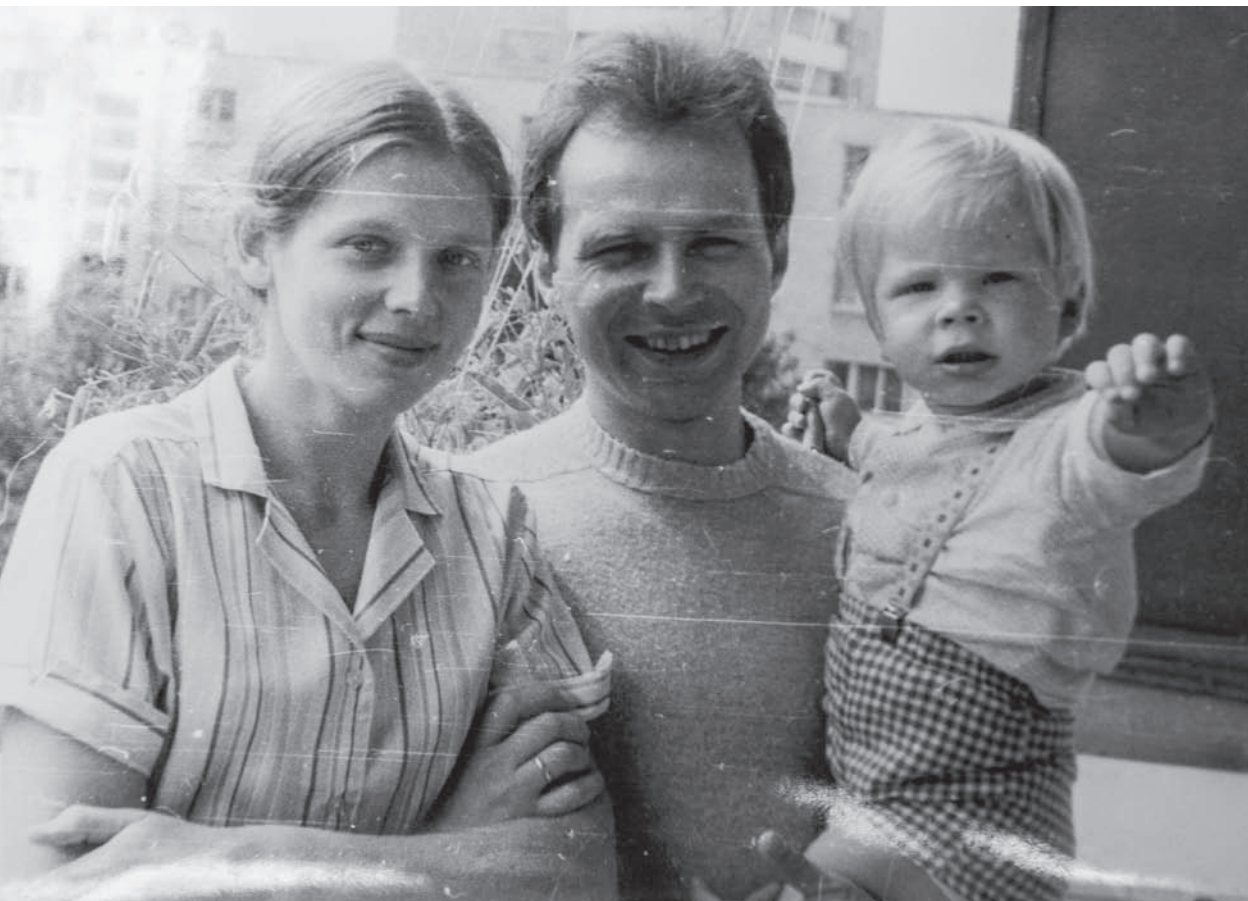
Miltinis mums buvo šventa. Pusiau sąmoningai jį mėgdžiojome, nes viskas, ką jis darė, buvo nekvestionuojama. Vaikščiojome kaip Miltinis. Buvome liekni, o vaikščiojome lyg storuliai, mosikuodami viena ranka, kaip jis. (*Juokiasi.*)

Miltinis mums buvo labai palankus, ir mus, jaunuosius, kartais priešpriešindavo senajai kartai. Kai kurie užriesdavo nosis, nes jaunas – tai kvailas, bet aš taip niekuomet nesielgiau. Senųjų meistrų darbas scenoje man būdavo labai gražu ir, rodos, nepasiekiamas. Iki šiol persekioja kai kurie vaidmenys: Banionio Tesmanas „Hedoje Gabler“ ir Edgaras „Mirties šokyje“ man yra aktorinė viršūnė! Per studijų metus nepraleidau nė vieno „Hedos Gabler“, „Volponės“, „Mirties šokio“, „Franko V“^{***} spektaklio, žiūrėdavau juos daug kartų – kiek eidavo, tiek žiūrėdavau. Miltinis liepdavo žiūrėti spektaklius, iš jų mokytis.

Miltinis labai daug dėmesio skirdavo spektaklio apšvietimui. Šviesdavo net dvi savaites, nors paprastai teatruose tam skiriamos dvi trys

* 1973 m.

** „Heda Gabler“ – 1957 m., „Volponė“ – 1971 m., „Mirties šokis“ – 1973 m., „Frankas V“ – 1969 ir 1978 m., Miltinio režisuoti spektakliai.

SU ŽMONA VELTA IR
SŪNUMI ANDRIUMI, 1984

dienos. Neužmiršiu, kai jis sukūrė apšvietimą „Mirties šokiui“ ir lėkė per teatrą šaukdamas ir ieškodamas Blėdžio (*meisteriškai mėgdžioja Miltonį – G. B.*): „Vacy, ateik pažiūrėk, kokį padariau šedevrą! Koks apšvietimas!“ Mes, *studijokai*, irgi dalyvaudavome apšvietime. Sėdėdavome ir *gaudydavome* aktorių veidus. Aš šviesdavau Melėnaitę arba Banionį. Per vieną repeticiją girdžiu Miltonį: „O kas šviečia Dalią?“ Aš visas nustėrau ir užsikirsdamas išveblenau: „Anužis...“, o jis komentuoja: „Labai gerai švieti. Turbūt galvoji apie kinematografiją. Gal būsi kino režisierius?“

Mokyklą baigiau labai gerais pažymiais, todėl galėjau stoti į bet kurią aukštąją, o apsiriboti vien Miltinio studija buvo nesaugu – visi jautėme, kad Miltinio era po truputį baigiasi... Man reikėjo kažką pasirinkti. Tėvas net neabejojo, kad stosiu studijuoti anglų kalbos, nes pats buvo ją baigęs ir mus su sese nebloggeriai išmokęs. Bet aš pasakiau, kad noriu studijuoti aktorinę meistriškumą, tačiau į Vilnių nevažiuosiu, nes Vilniaus teatrai – tai pelėšiai, akademinė vaidyba, kuri labai toli nuo gyvenimo ir nuo šiuolaikinės teatro kalbos.

Panevėžyje visi taip galvojote?

Vyravo tokia nuomonė, kad Vilnius – tai blogai, ten teatras prastas, senas ir supelėjęs. O Miltinis – tai Prancūzija, Paryžius, prancūziška mokykla su jo mokytoju Charles'iu Dullinu, bet ten mokytis juk negalėjau... Pasirinkau Maskvą. Tėvas pritarė – buvo ramus, kad neįstosiu.

Nuėjau pas Miltinį atsisveikinti. Nebuvo labai patenkintas, kad jį palieku, bet apkabino, pabučiavo, palaimino mane, bet jau man išeinant pasakė: „Bet tu gailėsis. Labai gailėsis... Labai...“

Pasilikti Rusijoje, kuomet mano šalis okupuota, man priligo išdavystei

Miltinio žodžius, kad gailėsiuosi, supratau pradėjęs studijuoti Maskvoje B. Ščiukino teatro mokykloje. Ten mums buvo labai aiškiai išdėstyta visa aktorinės mokyklos technika, kur viskas „sudėliota į lentynas“. Mane tiesiog *užmušė* tas aktorinės technikos panaudojimas sąmoningu lygmeniu. Dabar aš tai suprantu ir pats taip dėstau, bet tada aštuoniolikmetis, buvau tik iš po Miltinio sparno išlindęs, kas man atrodė šventa. Man taip trūko to pasinėrimo į temą, Miltinio monologų, pafilosofavimų apie gyvenimą...

Jautei vidinį pasipriešinimą? Turėjo būti nelengva...

Nežmoniškai sunku! Man atrodė šventvagiška taip mėsinėti tą tavyje išsižibusią šventąją kūrybinę ugnį, kurią turi perduoti žiūrovui! Lygindavau Panevėžio teatro grandus su maskviškiais. Atrodė, kad šie pervaidina, labai daug patoso... Nė iš tolo nepriligo panevėžiečiams aktoriams! Ir viskas krito į tą mano taupyklę, kad Panevėžys – labai gerai, kad tas Miltinio

„gailėsis“ pildosi. Sėdėdavau ant gaisrinių laiptų vienatvėje ir raudodavau. Jaučiausi labai vienišas. Pirmi metai man buvo tragiški ir tik ilginiui *persilaužiau*. Ir tik pats pradėjęs dirbti teatre iš naujo įvertinau ir iki galo suvokiau visą B. Ščiukino mokyklos metodiką. Dabar ir pats studentams dėstau būtent pagal tą programą.

Po studijų galėjai likti Maskvoje ir sėkmingai siekti čia karjeros. Kodėl nelikai?

Būdavo paradoksaliausios situacijos, kai po mokyklos eidavau pasirodyti į kitus teatrus: padėdamas partnerei, einu su ja pasirodyti Markui Zacharovui, Maskvos „Lenkomo“ teatro meno vadovui, ar Anatolijui Efrosui, Maskvos dramos teatro „Na Maloj Bronnoj“ meno vadovui, o jie pasiūlo teatre vaidinti man, o ne partnerei. Tik aš tais pasiūlymais nepasinaudojau, nors rusiškai jau po pirmo semestro kalbėjau be akcento. Kai žymus teatro pedagogas Borisas Zachava manęs paklausė, kokiame teatre norėčiau vaidinti – lietuviškame ar rusiškame, tai čia suveikė mano gudrumas ir aš pasakiau, kad gerame. (*Juokiasi.*)

Esu labai *didelis* lietuvis, o tuomet ypač toks buvau. Pasilikti Rusijoje, kai mano šalis okupuota, man prilygo išdavystei. Politiškai buvau apsišvietęs. Ir iš tėvo, ir iš mamos pusės buvo nukentėjusiųjų, daug ištremtųjų, ir nuo manęs tai nebuvo slepiama nuo pat vaikystės. Apskritai mama man, paaugliui, labai atvirai pasakodavo apie gyvenimą, apie moterį ir vyrą. Labai manimi, vaiku, pasitikėdavo, o tai įpareigoja – pats tampi protingesnis. Kai netekau mamos, liko tėvas. Tėvas dėstė anglų kalbą – buvo savo profesijos fanatikas, labai atsidaavęs anglosaksiškai kultūrai ir visą gyvenimą svajojo pamatyti Londoną. 1996 metais, atsiradus galimybei, nuvažiavo pas mano draugus į Londoną, bet jo širdis neišlaikė susidūrimo su svajonių miestu ir jis ten mirė.

Puikybės manyje buvo aukščiau galvos

Ar kada vėliau gailėjaisi, kad nelikai Maskvoje?

Gailėjausi. Profesinė prasme gailėjausi, nes po studijų Maskvoje, kai pradėjau dirbti Klaipėdos dramos teatre, kokius ketverius metus masinėse scenose prastovėjau su alebarda rankoje.

Todėl palikęs šeimą nusibeldei į Londoną uždarbiauti?

Mes labai *biednai* gyvenome. Išeidavau į gatvę ir galvodavau: „Po velnių, pakviestų kas nors kokiai *chaltūrai!*“ Buvo apėmusi beprotiška depresija dėl to baisaus skurdo... Labai blogai buvo. Ir taip sakau anaip tol ne metaforiškai. Neturėdavau pinigų ne tik į Vilnių nuvažiuoti, bet ir vaikui neleisdavai daugiau duonos atsipjauti. Esi vyras ir turi būti atsakingas, kad šeima būtų pamaitinta. Tai mane nežmoniškai graužė: jeigu iš savo veiklos negali normaliai egzistuoti, reikia kažką daryti.

Londone prabuvau pusę metų. Ten dirbau maitinimo tinkle „Take away“, kur žmonės maistą išsineša su savimi. Įsidarbindamas nesakiau, kad esu aktorius – nerimta profesija, tai prisistačiau dėstytoju. Nemelavau, nes tuomet Klaipėdoje jau buvau pradėjęs dėstyti. Dėstytojas – vadinasi, rimtas žmogus, tokiam galima patikėti sudėtingą darbą – salotas gaminti. Mano intelekto tam užteko. (*Juokiasi.*) Ten dirbo visi su aukštuoju išsilavinimu: docentas iš Maskvos, profesorius iš Varšuvos, dėstytojas iš Ukrainos. Kartą nuėjau į teatrą pažiūrėti geriausio tų metų pastatymo Londone – Davido Mameto pjesės „Oleanna“* ir supratau, kad lietuvių aktoriai vaidina daug geriau. Po spektaklio išėjau į balkoną, matau, kaip visi išvažinėja, moterys prabangiomis suknelėmis, puoštomis boa, sėda į mašinas – tas teatrinis kvapas... Stoviu ir galvoju, kad savo profesijoje nė kiek nesu prastesnis, o gal dar ir geresnis: „Ką tu čia veiki, Anuži? Važiuok atgal į Lietuvą! Ir kuo greičiau!“ Išvažiavau net nesulaukęs sutarties termino pabaigos.

Kodėl negrįžai į Panevėžio teatrą pas Miltinį?

Nebuvo nė vieno precedento, kad Miltinis būtų ką priėmęs į teatrą, baigusį ne jo studiją, o kažkokią kitą mokymo įstaigą. Tuo metu mano interviu buvo publikuotas rusiškame laikraštyje *Sovetskaja kultura*, kaip sėkmingiausiai išlaikiau egzaminus, ir tas laikraštis kažkokiu būdu nukeliavo iki Panevėžio teatro. Nieko blogo apie Panevėžio teatrą per interviu nekalbėjau, kaip tik atvirkščiai – labai gražiai. Miltinis atsinešė tą laikraštį į studiją ir visiems pasakojo, kad buvo pas juos toks Anužis, išvažiavo į Maskvą ir dabar interviu dalina. Jis kažkada pasakęs tam Anužiui, kad tas gailėsis.

Kai atvažiavau į Panevėžį ir norėjau pažiūrėti repeticiją – neleido, o budinčiajam pasakė, kad manęs net į teatrą neįleistų. Vėliau, kai jau dirbau Klaipėdos dramos teatre, ne kartą lankiau Miltinį jo namuose,

* Rež. Haroldas Pinteris,
1995 m.

priešiškumo nebuvo nė lašo. Buvo švelnus, domėjosi, buvo matęs spektaklius, kuriuos atveždavome į Panevėžį. Pats teatre jau nebedirbo.

Man yra išlikęs šventojo Miltinio įspūdis. Ta ikona manyje išliks visam gyvenimui. Man jis kaip lakmusas, kaip švyturys...

Kaip Tau klostėsi Klaipėdoje?

Klaipėdos teatre man nesiklostė, turbūt dėl to, kad neteisingai elgiausi, taip, kaip nederėjo elgtis jaunam, tik į teatrą atėjusiam aktoriui. Buvau *fanabernas*, turėjau labai daug puikybės. Po Miltinio ir Ščiukino mokyklos studijų jaučiausi kitoks, į mane ir žiūrėjo kaip į kitokį. Tą požiūrį aš jusdavau ir turėjau jam priešintis. Puikybės manyje buvo aukščiau galvos ir, žinoma, prisidirbau daug priešų tarp teatro vadovybės, režisierių ir kolegų. Buvau kaip koks ežys, kurio *nepaimsi*. (*Juokiasi*.) Pats kalta. Nebuvo kam manęs pamokyti. Bet tuomet mokytojų man ir nereikėjo, nes maniau, kad pats galiu kitus pamokyti.

Lūžis įvyko 1985 metasi gavus Napoleono Pirmojo vaidmenį to paties pavadinimo spektaklyje*. Galvojau, kad tai bus kažkas *tokio*, o įvertinimai buvo santūrus. Su žmona net svarstėme išvažiuoti į Maskvą, jei ne susitikimas su tuomet Rygoje rezidavusia *Sovetskaja kultura* korespondente, atvažiauvusia pažiūrėti spektaklio. Vakare po spektaklio ji man paskambino ir prisakė komplimentų, o kitą dieną paėmė iš manęs išsamų interviu. Ji pasakė, jog esu prigimtinis aktorius, bet visų pirma turiu susitvarkyti su tam tikromis negeromis savo būdo apraiškomis. Likau teatre, pradėjau tvarkytis su savimi ir prasidėjo dideli, galingi ir man labai svarbūs vaidmenys, kurie mane ir suformavo kaip aktorių, koks esu dabar. Gavau pasiūlymų vaidinti Jono Vaitkaus, Oskaro Koršunovo, Povilo Gaidžio spektakliuose, ką sėkmingai darau iki šiol.

Ne visuomet esu paprastas ir lengvas

Vaidini keliuose teatruose, dirbi su skirtingais režisieriais. Ar su kiekvienu randi bendrą kalbą? Esi paklusnus aktorius? Nėra tekę trenkti durimis?

Ne, niekada. Aš visiškai pasitikiu režisieriumi, nekvestionuoju. Nesu iš tų, kurie ieško režisieriaus klaidų. Patinka dirbti su režisieriumi, kuris

KARALIUS LYRAS,
2014

proceso metu nepalieka, o būna kartu su tavimi. Būtent tokie yra visi didieji režisieriai, su kuriais man teko dirbti. Jais visiškai pasitikiu ir stengiuosi būti geras molis jų rankoms. Kitas dalykas, kaip aš jiems atrodau. Turbūt ne visuomet esu paprastas ir lengvas, nes save laužyti, net ir su didžiausiu noru ir intencija, ne visada pavyksta, bet aš stengiuosi. Aišku, reikia analizuoti, gilintis, išsiaiškinti nuomones, bandyti iki galo suprasti, kodėl yra taip, o ne kitaip. Yra ir vidinis konfliktas, kada tu pats nesupranti, ko iš tavęs nori arba kodėl tu negali to atlikti. Negaliu pakęsti aktorių, kurie dėl savo nesėkmių demagogiškai kaltina režisierių, jog tai jis liepė taip daryti. Jeigu tu negali kažko padaryti, tai tavo problema.

* Galvoje turimas spektaklis
„Napoleonas Pirmasis“,
rež. Povilas Gaidys.

Man artimas pokalbių žanras. Patinka be įtampos ir skubos su žmogumi nuoširdžiai pasišnekučiuoti susėdus kokioje jaukioje kavinėje ar jam įprastoje namų aplinkoje. Be galo gerbiu kiekvieną savo pašnekovą – neprovokuoju ir neieškau pikantiškų jo gyvenimo detalių. Juk yra tiek daug įdomių temų pokalbiams! Rengdama knygą, bendraudama su pašnekovais ir pati sužinojau tai, ko nežinojusi. Pasirodo, kad ir kaip aktoriai mylėtų teatrą, tačiau daugumai jų gyvenimas yra svarbesnis už teatrą. Gyvenimo kasdienybės scenoje jie patiria rašytojo plunksnos vertų dramų, tragedijų ir komedijų, kurios dažnai yra įdomesnės už vaidinimus teatro scenoje.

GRAŽINA BAIKŠTYTĖ

